

„DALMATINSKI HRVAT“ izlazi svake subote.
Godišnja predplata Din 90 — Polugodišnje
Din 48 — Tromjesečno Din 24 — Za Ame-
riku godišnje dva dolara.

UGLASI PRAMA CJENIKU.

Račun kod Pošt. Ček. Ureda, Zagreb, br. 38.004

Privremeni telefon
preko dana br. 38 — preko noći br. 23
(Inlerurban)

DALMATINSKI HRVAT

Poštari na plaćenu u gotovu.

„Dalmatin. Hrvat“ je vlasništvo promicateljnog
odбора „Hrvatske Stampske Zadruga“ s. o. j.
u osnutku u Šibeniku.

Pisma i novci šalju se na adresu:
„Dalmatinski Hrvat“ - Šibenik, Glavna ulica 108.

Rukopisi se ne vraćaju. - Pisma ne frankirana
ne primaju, anonimna u koš.

NOVINE ZA PROSVJETU, GOSPODARSTVO I POLITIKU DALMATINSKE HRVATSKE.

God. III.

ŠIBENIK, 16. LISTOPADA 1924.

Br. 89

Neprijatelji države!

Nema dana a da u P. P. novinama ne piše, a na zborovima narodu govori: »Hrvati su neprijatelji ove države i rade na njezinu propast«. Ova tvrdnja koliko je siniješna toliko je i lažna, jer su Hrvati pružili i previše dokaza da hoće ovu državu, samo je neće onakovo kakovu ju Pašić i Pribičević umišljaju.

Dok hrvatski narodni poslanici nisu došli u skupštinu spočitavalo se Hrvatima: »Ne će u skupštinu, jer ne će da priznaju ovu državu«. Kad su došli ondà su im silom htjeli zapriječiti ulaz u nju, osporiti mandate. Nijesu uspjeli. Od Hrvata se tražilo da polože zakletvu i time javno priznaju državno jedinstvo, i oni su zakletvu položili bez svake ograde. I mjesto da se tada sa Hrvatima složno poradi oko boljša države, odgođiše skupštinu i uvedoše kruti apsolutizam. Hrvate se uzelo proganjati na sve načine oduštinjenjem iz službe, umirovljenjem, gonjanjem i premještanjenjem, a seljake i radnike zatvaranjem, batinjanjem i kundačenjem. Za »zviki: »Živila Hrvatska« išlo se i po mjesec dana u zatvor. Mučilo se i proganjalo ljude bez svake krivice i gdje ne dospješe redari i žandari tako udariše batinaši-orjunashi.

Htjelo se nad Hrvate protegnut famozni zakon o zaštiti države, samo da ih se izazove na otpor, na revoluciju. I mi smo trpjeli uvjereni, da neće dugo potrajati, jer svaka sila za vremena. Apsolutizam je propao. Kralj je povjerio vladu ljudima, koji uzeše sebi za zadaću da uspostave mir i red u državi, da unište korupciju, koja je za apsolutizma bila zahvatila duboka korjena kod državnih organa, da uvedu pravo i zakon za svakoga, napokon da porade oko bratskog sporazuma Srba i Hrvata, bez česa se ne može ni zamisliti stabilnost i napredak ove države. I Hrvati najoduševljenije pozdravljaju novu vladu, dolaze u skupštinu i podupiru ju bez ikakvih uvjeta.

Kad podupiru vladu neka i udju u vladu, neka nose »sudgovornost« traže protivnici vlade. I Hrvati se izjavljuju spravima ući u vladu, a tada se digla kuka i motika: »Hrvati ne smiju u vladu, jer ako udju srušit će državu, otjerati Kralja, proglasiti samostalnu hrvatsku republiku i Bog ti zna što sve još.

»Srbi na okup. za Kralja i državu«, javlja se na sve strane.

Zaklinje se majčinim mlijekom sve Srbe da to osujete.

Zove se u pomoć generale neka oni s vojskom odklone od države strašno zlo, koje joj današnja vlada pravice i sporazuma zajedno s Hrvatima sprema. U svojoj stranačkoj zaslipljenosti, u očaju za izgublje-

nom vlasti, ne vide kako su daleko pošli, nad kakav su ponor doveli državu. Igra jo s vojskom vrlo pogibeljna. Generali mogu biti pokretači pučeva, ali vojnici nijesu bezdušni automati, već živa osjetna bića. Nijesu ljudi sa Marsa već sinovi naroda. Ako nastane darmatko zna na koga će se tuća oboriti. Oni, koji rade i nastoje da se vojska umiješa u političke sporove, nek ne zaborave, da su Pretorijanci kroz noć dizali careva na prijestolje, ali ih i kroz noć obarali. Nek ne zaborave, da je rimska država imala u isto vrijeme i po sedam careva koje joj je vojska nametala, dok je za vlade senata imala samo jednoga. A povjest je najbolja učiteljica života.

A dali državi u istinu prijeli tako strašna pogibelj od Hrvata te se treba hvatati i ovako očajnih sredstava, da se pogibelj odkloni. Čim zapravo mi Hrvati ugrožujemo ovu državu i zašto tolika vjeka na nas da ju hoćemo uništiti? Ta mi ne tražimo ništa drugo već ono što nam po božjem i prirodnom zakonu pripada, hoćemo pravo na opslanak, da sačuavamo naš narodni suverenitet da se slobodno razvijamo t. j. da budemo gospodari, a ne robovi, u svojoj kući. Mi ne ćemo da se cijepamo i dijelimo od braće Srba, naprotiv da snjima živemo u slozi i ljubavi i bratskoj zajednici, ne namjećuć se jedan drugom za skrbnika. U zajedničkom domu - državi - da

Vlada mir, red i pravica. Da se poštuje volja naroda - parlamentarizam - a ne samovolja pojedinaca. Da vat državi porez za zajedničke potrebe, ali da se taj porez pametno i obzirno troši za potrebe, svega naroda, a ne da se rasiplje, da se njime obogaćuju pojedinci pa bilo to ministri, njihovi sinovi, braća ili prijatelji i istomišljenici, da prestane korupcija.

Hoćemo da se vojska ne uvlači u politiku, da se sačuva jedinstvena kako bi bila jaka obrana protiv vanjskih neprijatelja, a ne orudje ove ili one partije. Hoćemo da svi državljani bez razlike imena i vjere budu jednakopravni. Da se s narodnom čovječiji postupa, a ne da ga se batina i kundači. Neka krivicima sudi Sud, a ne redari, žandari i banditi. To je sve što mi Hrvati hoćemo u ovoj državi. Pa ako se ovim ruši država, onda ne znamo čim ju se štiti i podiže? Nit ćemo se odvratiti od ovakova rada pa makar nas neznamo koliko proglašivali neprijateljima države. Naš rad smatramo jedino spasonosnim po državu i ako svi složno pregnećemo biti će nam država jaka i moćna.

Neprijatelje ove države treba potražiti na drugoj strani, a ne među Hrvatima. Tamo među silnicima i korupcionašima, među hegemonistima i butinašima nalaze se pravi neprijatelji države, baš među onima koji si sebi izdaše patent: »Kralju i državi odani!«

Hrvati hoće ovu državu, ali neće u njoj podređena položaja.

sinovski pozdrav našem presjedniku i vodji hrvatskog naroda, Stjepanu Radiću!

Iz dvije hiljade grla zajezi urnebesni poklik: »Živio Radić!«, »Živila Republika!« i povorka pjevajući hrvatske davorije, prosljedi put okolo mjesta.

Poslije 10 sati, narod se nakon što je crkva bila puna, slegne oko crkve. Veličanstven je bio onaj čas kada je župnik starina Milić blagosivao ovu republikansku zastavu. Ganutljivi govor ovoga narodnog pastira o značenju triju boja na zastavi, izazvao je mnogom slušaocu radonosu suzu na oku, a kada su kum Josip Drezga i kuma milovidna djevojka Luca Sanbunjak, u crkvi, uz sviranje hrvatske himne razvili tek posvećenu zastavu, na kojoj je izvezeno geslo HRSSa: »Vjera u Boga i seljačka sloga« narod je od srca uzdahnuo i veselio se, da je i u ovim krajevima doživio čas, da može slobodnije disati u vlastitoj kući.

Nakon sv. Mise svi prisutni republikanci učestvovali su procesiji, u kojoj su mlade republikanke nosile kip bl. D. Marije od Ružarja.

Kada se je povorka nakon obhoda selom, sa posvećenom zastavom, zaustavila ispred dvorane HRSSa, kum Josip Drezga, sa prozora dvorane, progovori sakupljenom narodu: »Hrvatska seljačka braćo! Ponosan i ushićen, što me je zapala časna dužnost, da kumujem krštenju prve hrvatske republikanske zastave u sjev. Dalmaciji, predajem našu milu trobojku bratu barjaktaru, preporuča istu neustrašivo vije, a do potrebe za nju i krv lije u borbi za našu svetu hrvatsku republikansku stvar. Sveto geslo: »Vjera u Boga i seljačka sloga«, koje se na zastavi ponosno kući, neka nam bude poticajem i sigurnim znakom, da ćemo, — kakogod je prvi, danas živući Hrvat, naš umni vodja i preosjednik Stjepan Radić, još nazad 20 godina, pod tim — onda ismjehivanim geslom, počeo okupljati hrvatski seljački narod i eto ga danas tako okupio, kako još niko u povjesti, pa ni sam Tomislav, nije okupio i složio, — u tom znaku, konačno potpuno pobjediti. Mili Pakoštnski republikanci! Zadržite i brižno njegujte ovu vašu nevidjenu jedinstvenost i slogu, ovu rijetkost, kojom se malo koje mjesto može pohvaliti, naime da u vašem mjestu, nema nijednog izroda što sve je doprinijelo, da je ova narodna slava, ispala tako, da bi se snjome svako selo pa i gradovi mogli, podičiti«. Svršava sa: »Živio Radić, Živila Republika!«

Iza toga je govorio nučki pjesnik Josip Brzić, koji je u svom pjesničkom zanosu prikazao barbu HRSSa sa balkanskim režimom, koji nam je bio nametnut, a koji je HRSS pod vodstvom, našeg neustrašivog vodje Radića skrsio i uništio sve krvivčike

Posveća Republikanskog Barjaka u Pakoštanim.

U nedjelju 5. o. mj., crkvena zvona i gruvanje mužara probudiše naše ponosite Pakoštanice u sami cik zore. Mlado i staro, muško i žensko, sve je bilo na nogama i pomnijivo se spremalo na doček gostiju. Pakoštanice je osvanulo u moru hrvatskih zastava, a ispod hrvatske trobojke na seoskom stiegu, bila je pričvršćena prigod a bima hrvatskoj zastavi, spjevana od mjesnog župnika, starog kremenjaka Don Nika Milića.

Odbor mjesne organizacije HRSS imao je pune ruke posla. Na mulu je bio postavljen slavoluk natpisom »Dobro Došli«, a cijela obala je bila iskićena zelenilom. Dvorana je bila isto tako okićena, a između zelenila čitali su se napis: »Živio predsjednik Stjepan Radić«, »Živila Hrvatska!«, »Živila Hrv. Rep. Selj. Stranka!«

Kao prvi gosti prispiješe organizacije HRSS iz Pašmana, Nevidjana, Biograda, Suškošana, Tkona, Turnja, Filip-Jakova, i Polače. Kasnije prispiješe Benkovčani. Sve ove organizacije bijahu svesrdno dočekane i

pozdravljene. Okolo devet sati mužari najviješije dolazak izaslanika iz Tijesna, Murtera, Zlosela, Betine i Vrane, kao i približavanje motorne ladje iz Šibenika sa glazbom, izaslanicima HRSSa i Hrvatske Omladinice. U tili čas se cijelo selo sa gostima stleglo na obalu. Ladja se približila obali, a šibenska glazba zaszvira koračnicu »Hrvatska!«. Kada su Šibenčani stupili na obalu, pozdravi ih presjednik organizacije HRSS Vulin, zaželiv im dobrodošlicu, cio narod se svrstao u povorku, glazba na čelu, te uz sviranje, pjevanje i poskakivanje djevojaka, uputi se oko sela. Došavši pred slavoluk, glazba odsvira »Lijepu Našu«, a Miho Jerinić sa kamenih stuba, progovori ove riječi: »Stupajući na ovo hrvatsko republikansko zemljište, braćo Pakoštanici i vi svi zastupnici organizacija HRSSa iz sjeverne Dalmacije, koji smo se danas ovdje sakupili, da proslavimo posvetu, prve hrvatske republikanske zastave u sjevernoj Dalmaciji, okrenimo naše glave prema sjeveru i preko gordog Velebita pošljimo

režime, koji su tlačili hrvatski i srpski narod. O tomu je skitio i pjesmu, koju donosimo na drugom mjestu.

Pakoštanci se tada razili svojim kućama, a izaslanici organizacija podjoh na zajednički objed, kojega je pakoštanska organizacija HRSS u počast priredila. Za objedom se izredne zdravice: Novoj zastavi, predsjedniku Radiću, mjesnoj organizaciji kumu i knuici, na koncu je na predlog kuma Josipa Drezge, bio otpremljen srpski odani brzoljavi pozdrav, kojim učitelju i vodji Stjepanu Radiću.

Zu vrijeme objeda, šibenska je glazba odsvirana birani program, na trgu pred crkvom i župskom kućom, a seljanke su plesale narodno kolo, dok je mladost pjevala rodoljubne pjesme. Nopitnica u zdravlje vodje hrvatskog narodu Stjepana Radića, bila je popraćena pucanjem iz pušaka.

U ugodnom i rodoljubnom raspoloženju, ostadoše tako braća na oćupni, do pred samu večer, kada su se pakoštanci organizacije spremale na odlazak. Svaka je bila ispraćena sa glazbom do na lndju. Na večer je glazba svirala na trgu, a mladost plesala cijenim obala i crkveni zvonik bili su rasvjetljeni bengaličkom vatrom i bacanjem raketa. R di nevremena, koje se spremalo

P r a v i Schicht-sapun s markom „Jelen“

bio je već prije 60 godina poznat kao najbolji i najizdašniji sapun za pranje.

Pazi na ime Schicht i marku „Jelen“!

šibenčani, zamoljeni od pakoštanske braće, prenočili su u Pakoštanima. Preko večere, veselju i pjevanju ni kraja ni konca.

U jutro pucanjem iz mužara najavljen je rastanak i odlazak. Cijelo mjesto izletilo je da pozdravi šibenske republikance. Uz slavljene zvona, udaranje glazbe i pucanje iz mužara, rastadoše se sa braćom Pakoštancima, ponesavši sobom najljepši utisak, kojega su dobili u ovom malom mjestu, gdje između seljaka vlada ona prava republikanska ljubav i svijest, tako da Pakoštanci mogu da služe, svijetlim primjerom i većim mjestima Dalmacije.

Uz poklike: „Živio Radić. Živila Republika“, i uz sviranje koračnice „Oj Hrvati“, rastadoše se braća republikanci, noseći sobom svetu u spomenu, na sve ono, što su vidili, čuli i doživili u Pakoštanima, *jadranskoj republikanskoj kuli.*

da uturdi pre novih izbora, tako da ćemo na nove izbore izići su gotovini sporazumom.

Sve ovo propašće u bezdan, ako mi budemo razbijali današnji blok, na koji se oslanja današnja vlada. *Oni što lažu da zemlja ide u revoluciju, ako se nastavi današnja politika, stvarno guraju zemlju u — požar revolucije. Ti što se tobož brinu danas za Krunu stvarno zavadjuju Krunu sa ogromnom većinom našega naroda.* Nije potrebno mnogo pokazivati i dokazivati, zašto se ni jedan presto ne može održati, ako se i kad se zavadi s ogromnom većinom u narodu.

Mi ovim riječima odvažnog srpskog borca za pošten sporazum srpskog i hrvatskog naroda ne ćemo pridodati nikakvog komentara. Istaknuti ćemo jedino to, da narodna volja mora da i u ovoj državi bude prvi i najveći zakon svim faktorima, kojima napredak i boljitak naroda, a to je država, leži na srcu.

Proti narodnoj volji ne smije biti nitko, a onaj, tko se usudi sa silom tlačiti narodnu volju, on nije prijatelj ovoga naroda. Narodna se volja može za neko vrijeme gušiti silom oružja, ali kad oružje zardja narodna volja pobjeđuje sve njezine protivike. *Miho Jerinić.*

Općinske neurednosti. 1

U vašem listu br. 88. od 4. o. mj., naštampan je dopis „Progostva republikanaca u Zlarinskoj općini“, te je između ostalog navedeno, da je na jednoj skupštini g. Kure, upravitelj zlarinske općine, bio upitan: „Molim vas gosp. upravitelju, što je na stvari o govorikanju, da je naš glavar Petar Grubelić pronevjerio svotu novca, što je on utjeravao u ime izvozarine i uvozarine?“, na što g. Kure odgovara: „To je tajna, to ću ja uređiti.“

Slični upit postavljanio i mi na našeg opć. upravitelja g. Blaževića, odnosno na općinski odbor, glede neurednosti na općinskoj općini. Za što i kako su se zbivale i zbiljavale neurednosti na uredu „Uvoza i izvoza“? Čijom krivnjom su pozivani trgovci, da plate podruzi put takse na uvoz, i baš: Rade Gulam oko Din. 1700, i Ivan Gojanović oko Din. 2400, i zašto se je dotičnik, koji je te svote utjerao, formalno zahvalio na službi? Tko odgovara za ove neurednosti?

Isto tako bijahu pozvani, da podruzi put plate pristojbine Borčilo i G. Weissenberger. Prvi Din. 500, drugi Din 300, ali kako smo obavješteni, ove dvije svote bile su pokrivenje od dotičnog činovnika, malo prije nego li se je službe odkao.

Biće sada već godina dlan, da je na tom uredu sa strane odbora, bio postavljen pouzdanik, osoba povjerenja, više kontrole i redu radi, nego li da rubota. Ovaj, pouzdanik je saznao od sabirača Marunića, da je Gulam platio gornji iznos, pak je

činovnika, koji je novac utjerao, o pomenu i pozvao da izbroji pare, ali ovaj nije to učinio. — Pouzdanik je tada o tome šutio, a tek poslije dva mjeseca, kada je saznao, da utjerane pare od Gojanovića, Borčila i Weissenbergera nisu predane na blagajnicu, priopćio je to pomaćkanje jednom članu općinskoga odbora, kao tajnu, da ne bi naškodilo dotičnom činovniku.

Javnost se pita, čemu je pouzdanik, prvi otkriveni slučaj, dva mjeseca tajio, i zašto kada je btio, kako kaže spasio, dotičnog činovnika nije to prijateljski ispričao činovnikovu ocu, koji bi to odmah ureديو, a svomu sinu podijelio zasluženu lekciju.

— Zar je zato pouzdanik, povjerljiva osoba, da malverzacije priopćuje nadležnim poslije 2-3 mjeseca, kada su nadošle još tri druge i na taj način „želi spasiti“ činovnika? Baš lijepi spas!

Poznato nam je, da je općinski upravitelj, natrag mjesec dana, dozvolio pouzdaniku na laku ruku, da si pridrži jednu svotu novca u osobne svrhe. Pita se, s kojim pravom? Ta, pa i svaka druga svota novca morala je biti predana općinskoj blagajnici, a iz blagajne naravno može izići samo na temelju odluke opć. odbora, sa bud kojom redovito blagajničkom potvrdom. Kako se samo lakoumno barata i pridržuje opć. novac!

Moglo bi se reći: — izgleda da je općinska kasa sasvim rastvorena, da se s njome može svaki slobodno služiti pa i služiti su se, kako čujemo. A u neku ruku je to i bolje, jer ju tako netreba bužati, kako se je to običavalo u općini raditi, otprg 45-50 godina.

Neki dan se je svijet čudio, javnoj sablazni, koja se je dogodila usred grada, kada su redari rubali trgovca Radića, za samih 400 dinara. Biće čovjek promislio, poslije svega što se je po gradu čulo, da općina pita i podruzi put već utjerane pristojbine, platiću onda, kada doznam stalnog i prvog ovlaštenika koji će za općinu utjeravati. Slični škandal se je dogodio i na morskoj obali, kada je g. Dragi Škarici, radi stotinjak dinara bio zaustavljen jedan karatel, tako da je došlo i do procesa.

To sve je, — blago budni rečeno — nedostojno i nepristojno.

Sva sreća da su oni, koji su bili platili pubranili primke, jer da nije bilo toga, osim što bi bili prisiljeni podruzi put platiti istu stvar, osramotili bi se i još k tomu platili i eventualno parbene troškove.

Radi svega toga, kao i radi ugleda naše općine, bilo bi i dobro i korisno, da se u najsirom smislu, koliko u financijskom toliko i u moralnom rasvijetli, — onaj tamni Ured uvoza — izvoza.

¹) Primamo od ugledne osobe van uredu.

— izvoza.

„SLOM TAKVOG PRESTOLA“.

(Riječi dra. Momčila Ivanića — Beograd.)

Protičev nasljednik, dr. Momčilo Ivanić u „Радикалу“ broj 58 od 11 oktobra o. g. napisao je karakteristični članak pod naslovom: „Sporazum i kriza vlade“. U tom se članku dr. Ivanić trezvenim argumentima osvrće na momentani politički položaj u državi SHS i dolazi do zaključka, da nijedan član sadašnje radikalne stranke nema prava tražiti od parlamentarne većine da u svoje krilo primi agente ili čak špijuna g. Nik. Pašića.

Za nas su Ivanićevi argumenti od velike važnosti, jer oni nam predložuju jasnu sadašnju političku sliku u njezinoj pozadini.

Evo što piše dr. Momčilo Ivanić:

Mimo današnje većine ne može se u Narodnoj Skupštini stvoriti nikakva druga parlamentarna većina, pa na taj način ni nikakva druga parlamentarna vlada. Ako Kruna ne želi pogazati državni Ustav i svoju zakletvu na Ustav, koji njoj zajemčava pravo na kraljevanje, ona ne može nikome drugom dati državnu upravu u ruke.

Ne može isto tako Kruna, a da se ne ogreši o volju većine u Skupštini i narodu, također dati nikome drugom ni da vrši apel na narod. Po parlamentarnom redu, kad se jedna vlada većine razide u izvesnom pitanju s Krunom i da više nije moguće u dotičnom parlamentu obrazovati novu vladu nove većine, Kruna ima prava tražiti apel na narod, ali pravo na apel ima da vrši samo vladi koja je *dolle imala većinu.*

Pravo vršenja apela na narod ima samo ta i takva vlada zbog toga što se jedino za nju zna da je posljednja imala većinu u narodu, a za sve druge ima tek da se vidi na izborima, kako u narodu stoje. Po Ustavu može u nas vladatai jedino samo ustavna i parlamentarna

vlada: zato vlada koja je jedino imala većinu u dotičnom parlamentu mora se smatrati vladom većine sve dok se na izborima suprotno ne dokaže. Ko ima većinu u narodu, ne ocenjuje Kruna nego sam Narod na izborima. Zbog toga, dok se narod na izborima ne izjasi, Kruna ne može, u svome interesu, proizvoljno ocenjivati: ko će dobiti većinu, pa da tome poveri vladu. Kruna nema interesa da tako postupa ni sebe radi. *Kruna nema interesa sebe radi da tako postupa, jer se može u oceni — prevariti. To može opet narod uzeti kao težnju Kruna da se njegova volja izigrava i pomoću državne sile — falsifikuje. R kad narod jedanput stekne lakvo mišljenje o drugom ustavnom činocu, onda je samo pitanje vremena slom takvoga prestola.*

U događajima koji se u nas odigravaju danas i u mučkom nastanju nekih generala za račun bivšega Pašić-Pribičevićeva režima ima da se još sledeće naročito žoželjivo uzme u obzir. Ako bi, naime, taj mučki, protivustavni i protivparlamentarni napad uspeo, *to bi u isto vreme značilo da se onemogućava sretno rešenje našega glavnoga unutrašnjega pitanja.* Mi ovako javno obznanjujemo celoj našoj javnosti, naročito srpskom delu našega naroda, da je sporazum s braćom Hrvallim načelno svršena stvar. U to će se sada u narednu nedelju osvedočiti celokupan naš narod iz izjava, koje će g. Stjepan Radić dati na zboru što ima da se održi u Vrhopolju. *Ni oblik vladavine ni narodni ni državni jedinstvo ne dolaze uopšte u pitanje, prema sporazumu koji je utvrđen. Isto tako otpada svaka polvora da Hrvati i g. Radić žele da nas izigruju, jer će se sporazum doslovce imati*

Oglašujte vašu tvrtku u „DALM. HRVATU“.

Batinaš Garević - šef policije.

Stade nam pamet kad začusmo vijest, da će famozni po »dobrim djelima« policajac-batinaš Carević biti imenovan, šefom policije u Splitu. Cijeli Šibenik je ostao nabezknut. Svak se pita je li moguće, je li istina, i to u eri sporazuma, da jedan Carević, koji je učinio nebrojena zla nad Hrvatima Šibenika, u hrvatskoj Dalmaciji, u Zvonimiru u Splitu, bude imenovan šefom policije? Ne samo šef, ma niti pisar ne smije i nemože biti imenovan čovjek, koji je sve poduzimao, da uništi Hrvate u Šibeniku. Zar je moguće, da o svemu tomu nije ništa poznato g. ministru unutrašnjih djela?

Ne radi njega, — jer je grehota papira, — već radi javnosti, radi vlasti, radi splitskih Hrvata, pa i radi svih sporazuma, navesti ćemo nekoliko Carevićevih »dobrih djela«, iz kojih će svak zaključiti, da Carevića treba odmah suspendirati i pribiti na optužničku klupu, da za ista po zasluzi odgovara, a kamo li imenovati ga šefom policije.

Mogao bi tkogod, tko ga nepozna pomisliti biće valjan činovnik i za to ga vlasti žele imati u Splitu. Da je to istina, on bi bio ostao u sudačkoj službi, iz koje je nakon više godina i jer nije položio sudački ispit, prešao na policiju. I dobar policijski pisar znađe više od njega. On je u Šibeniku došao i tu ostao uza svu nespoznatost, samo zato jer je bio stranački eksponent batinaša, a kasnije radikala. Za sve vrijeme svoga službovanja, on nije mogao služiti na čast državnoj upravi, a sami njegovi školski drugovi i politički sumišljenici, priznavali su uvijek, da je siromašan duhom.

Jedino takav čovjek, mogao se je onako ponašati onom tragičnom zgodom, kada je njegov desni prijatelj, agent Belamarić, podmetnuo ručnu bombu g. Mihi Jeriniću u podkrovlje njegove kuće, prigodom premetačine, samo da o vogu, oca od 8 dječč upropasti. Svakomu je dobro poznata dobrota i angioeska čud g. Miha Jerinića, čovjeka, koji nije kadar ni da mrava pregazi. I najjedanput, kada se je promjela vijest gradom da se je u Jerinića našla bomba, nitko nije tomu povjerovao, svak je odmah kazao: policija mu je bombu podmetnula.

Jerinić u tom momentu zabezknut i prestravljen nalazom bombe, nije ipak izgubio prisutnost duha, već je odmah i to triputa zatražio, da u granalu ne smije nitko ficati, dok se daktioskopijom ne ustanovi, čiji su otlisak prsta na granali. Carević, koji je to morao i po svojoj dužnosti učiniti, ne samo da to nije učinio, već je dao Jerinića uapiti i tako spasio svoga saveznika Belamarića, a Jerinića pokušao upropastiti, — kivan na njega radi pjesme ispjevane Careviću prigodom martovskih izbora.

Carević je mislio, da ipak neće djelo izaći na vidjelo, nadajući se, da njegov prijatelj državni odvjetnik neće provesti istragu, onako kako bi morao. Ali: »Zaklela se zemlja raj...«, pa je tako afera sa podmetanjem bombe do kraja otkrivena i da je u ono doba bilo malo više energije, već onda bi Carević i

Belamarić morao »s onu stranu brave«. Medjutim taj proces nije ni danas dovršen, niti je urečena rasprava. Zašto? To je stvar državnog tužioca.

Otraga dva mjeseca pripolici pred okružnim sudom u Šibeniku, obdržava se je rasprava na tužbu Carevića proti bivšem uredniku našeg lista. Na raspravi se je ispostavilo, da je sve ono što je »Dalm. Hrvat« o batinašu Careviću pisao cijela stvar istina, a ispitivanjem svjedoka se je ustanovilo poraznih stvari za Carevića, tako da je bila dužnost drž. odvjetnika postupiti proti njega. Ispostavilo se je nepobitno i nedvojbeno i to pred sudom, da je Carević, poslije nego je g. Niko Fržop, hrvatski prvak iz Vodica, na policijskoj stanici po policiji bio izbalinan i poslije nego je to i sudačna komisija ustanovila, bio od Carevića nagovaran da krivo svjedoči.

Proti Careviću visi više tužaba radi zloupotrebe uredovne vlasti i ograničenja lične slobode hrvatskim građanima. Zašto nije još izišla optužnica i nije urečena rasprava proti njemu, to nije naša stvar, to je posao, njegovog prijatelja drž. odvjetnika. — O dozvolama nošnje oružja, o disciplinarnoj istrazi vodjenoj na šibenskom Poglavarstvu o prijateljstvu sa nabavljačem pušasa Martinom Šainom kokošarom iz Vodica, drugi put. — Ovo samo za ovaj put da upozorni nadležne, da za ovog demokratu, koji se je izkukuljio u radikala, kada je imao da izgubi mjesto, a sada će valjda da postane i »republikanac«, nije nikakvo mjesto u drž. službi, već je za njega optuženička klupa

Najurte ih u kasarne!

Radikaliski Gunarisi neće u haps! Da izbjegnju sud i zaslužne kazne, oni čine sve moguće da ometu redovan tok poslova i konsolidovanje zemlje. I štampom i akcijom, spolja i unutra, ubiše se oni dokazujući da se vodstvo ovog naroda ne da ni zamisliti bez njihovih lupeža za kojima odavno tuđuju i konopci i ćelija... Nema države bez Lazna Markovića, Velizara Jankovića, Dragutina Kojića, popa Janjića, Petra Pešića i onog poveljice spleta narodnih pijavica!... Ugasi se Srpstvo, obeščastiše se svetinje, propade nacija — kud se sa državnog solila najurilo jedno krdo koje po običiju i naravi ne može da uspješno klasifikuje ni jedna zoologija.

Jučerašnja ostavka ministra vojnih njihovih je djelo. Ona dolazi da nas uvjeri da zemlja stoji pred lomom koji preti da za sobom ostavi jedan period prepun krvavih i teških obračuna. General Hadžić odlazi sa položaja Ministra Vojnog, »jer rad vladine grupe H. R. S. S. nije u skladu sa interesima države!... Motivacija u koju ni on sam ne veruje, ali koju je, pod pritiskom belorukačke klike morao potpisati. O tome ne može biti spora. Svi smo još uvijek pod svežim utiscima vladine štampe, koja već odavno ne prestaje govoriti o podzemnim uticajima vojničkih organizacija i o njihovom mješanju u poslove državne uprave. oficiri javno održa-

vaju svoje sjednice, pregovaraju sa političarima, donose odluke i traže da se o njima vodi računa. Njihovim sjednicama prisustvuje Lazar Marković, a pred neki dan ide u N. Snd i lično konferiše s generalom Milosavljevićem. Iz Pariza dolazi bez odsustva Miroslav Spaljaković i uvjerava komarilu da je povratak Pašićevog režima spas za zemlju. A sekretar belorukačke organizacije, p. pukovnik Aračić, javno prijeli »da će jedne noći čika Ljuba biti najuren, da bi se spasla dinastija i država!...«

Pripremani puč nije više tajna. Zna se pouzdano da do njega nije došlo samo zato što su mu se oduprli isključivo mladij oficiri jednog puka. Idealizam i čestitost ovih mladih ljudi spasli su za momenat zemlju od Cankovljevih prevrata i od opasnih eksperimentata.

Ustrišci.

Kakva je to tajna svemoći sakupila veliki broj viših komandanata, sve samih istaknutih belorukačkih generala, da se baš u isti dan i u isti čas svi zajedno najdu u Beogradu? I kakva su posla svi skupa imali jedne noći u Topčideru, na povjerljivome sastanku.

Ministar vojni, general Hadžić, poslužio je kao oružje neodgovornim faktorima, koji, u savezu sa radikalima hoće po svaku cijenu da vrata na upravu zemlje reaktivaju. P. P. Njegov postupak se ne da drukčije klasifikovati nego kao jedno kukavištvo. Njegova lažna motivacija, da je dao ostavku zbog anti-državnog rada HRSS, u vojsci, je i više nego to. Ovaj najnoviji događaj pokazuje još jednom da monarhija ne dozvoljava parlamentarnu red stvari, i da je otvoreno povelu borbu sa voljom Skupštine. Još jedan dokaz više da smo mi u pravu: u monarhiji, i naročito u našoj monarhiji nema mogućnosti da se uvede režim demokratskih sloboda i parlamentarna vladavina. Ko god još ima iluziju, ko god se još obmanjuje i zavarava, zločinac je prema narodu. »Republika!«

Iz Hrv. Rep. Selj. Stranke.

Još veću republikansku vaksu, nego što je ima Radić, može sakupiti Pašić sa Pribičevićem, jer što je dopušteno Radiću, ne smije biti zabranjeno niti Pašiću. — Tako piše beogradski »Baikan« od 29. rujna i ima sasvim pravo, samo što zaboravlja na glavno: Tko za republikanstvo traži nečiju dozvolu, a ne vodi ga k tomu njegovo uvjerenje, taj je kao i oni berlinski Švabe, koji su pod konac rata na pitanje, hoće li dići revoluciju, odgovorili: Pa nego da hoćemo, samo ako nam dozvoli policija.

O tri milijuna prečanskih Srba, a o osam milijuna svih Srba pišu neprestano radikaliski i batinaški listovi. Zato bi bilo dobro, da si pogledaju beogradsku službenu statistiku od 1921., pa će u njoj saći, da u Bosni ima Srba sa svom vojskom 850 hiljada, u Hrvatskoj s Dalmacijom 720 hiljada, a u Vojvodini 450 tisuća. To u svem nije ni dva milijuna. U samoj Srbiji ima Srba nešto više od dva milijuna, a u Macedoniji po toj istoj statistici sto hiljada. Kad se još pribroji Crnogorci k njima i svi pravoslavni Rumunji zajedno sa ciganima, onda

jedva jedvice u cijeloj Jugoslaviji izadje pet milijuna Srba, a svega stanovništva imade dvanaest i pol milijuna. To je četrdeset po sto, a pravom istinskom statistikom došlo bi se na nešto više od trideset po sto ili na jednu trećinu. I već za to, da nema drugih razloga, samo sporazum Srba, Hrvata i Slovenaca

Gradske vijesti.

Hrvatski Sokol u Šibeniku se je osnovao i konstituirao na 25 prošloga rujna. Toga dana je izabrana i društvena uprava sa bratom Drom Šimom Vlastićem na čelu. Društvena pravila su prikazana nadležnim vlastima na odobrenje, a uprava je započela svoj rad ne što boljoj organizaciji i podizanju društva. Svake odborke sjednice primaju se, nakon pomiljivog pretresaja, po desetak od 300 dosada prijavljenih članova. Sastavio se je i posebni odbor za nabavu gimnastičkih sprava i učitelja za vježbanje iz svih strane domovine. Hrvatski Sokol dobiva i materijalne i moralne potpore, pa čak i od rodoljubnih Hrvata iz sjeverne Amerike. Posebni odbor imade zadaću da se skrbi i nabavi sokolaka odijela. Prvom Hrvatskom Sokolu u Dalmaciji želimo najbolji uspjeh i da bude u istinu najbolji, najrodoljubniji i prvi nosilac narodne svijesti, kao što je to Hrvatski Sokol u Šibeniku bio i u svojoj prošlosti.

Novi Veliki Zupac, G. Roko Stojanov prošlih dana je bio imenovan velikim županom za splitsku oblast. G. Stojanov je poznat iz svoga rada na Zemaljskom Odбору u Zadru, kojega je kroz duži niz godina vodio, uredio i pomladio. Cijenjen je kao veoma dobar upravnik. Nadajmo se da će svojom sposobnošću i pravdočinošću pomoći ovoj ispačenju zemlji, što mu od svega srca želimo i iskreno na imenovanju čestitamo.

Teror ne prestaje. Nekomu palo na pamet i u hrvatskom mjestu Tiješno, gdje nema nijednog pravoslavnoga, na seljanskom stijegu razvio srpsku zastavu. Na dan sv. Jerolima, 30 prošloga mjeseca, dogovorili se seljani i razvili punim pravom hrvatsku zastavu. Za to su dozvali dvadesetak Jezerana orjunaša, koji su oružani do zubi selom vikali i izazivali. Hrvatski republikanci su se mirno držali i ako su mogli te izazivače i olterati i kazniti. Ovi nemogućći izazvati mirne tiješnjance vrebali, kako bi makar koga napali. I nadalje im se zgoda, pa je neki Kaleb Jere orjunaš, napolin ni kriva ni dužna hrvatskog omladina Šimu Barića pk. Stipe, dok je ovaj u dućanu Fulgoza cigarete kupovao. Nantom je stupio iz dućana u večernjoj tmini napane Barića i izbode ga vojničkom bajunetom na tri mjesta. Srećom rane nijesu smrtno.

Napadač sasvim tim nije bio niti uapšen niti zatvoren, pak je i danas na slobodi. Navratil ćemo se na slučaj.

Poznatl orjunaški izazivač učitelj Marčeta umiješao se je u prošlu nedjelju među Hrvatsku Omladinu, kada se je ova vraćala iz Krapnja i Zablaca. Kad je neko iz Omladine kliknuo: »Živio Stjepan Radić«, Marčeta je izazovno odgovorio: Vidi što ta marva laže. Omladinci bi bili s njime obračunali, ali se je tu nalazeća revna policija našla spremna i izazivača dobro i sigurno zaštitila.

Dnevno imade ovih orjunaških izazivanja, i koja se nekažnjeno ponavljaju, pa bi bilo dobro i uputno da nadležna vlast stane tomu na kraj, da Hrvatska Omladina ne bude prištižena sama razračunavati.

Poreska Kotarska Vlast obznajuje u smislu naredjenja čl. 10 br. 1 stav 10, pravilnika od 10/II-22. br. 4794, o porezu na poslovni promet i pozivlje sve porezne obvezanike, koji su dužni da vode knjigu obavljenog prometa, da neodgodivo kroz rok od 8 danu prikažu knjigu obavljenog prometa za treći tromjesec 1924. godine i da uplate 1% porez, jer u protivnom slučaju udarit će im se globa od dinara 1000 i polpast će kazni u smislu čl. 12 i 13 pomenutog zakona.

„DRINA“ najbolji sapun

Proizvadjta sljedeće specialitete:

SAPUN

MARSEILLE bijeli i žuti
DRINA extra žuti
ZELENI BARI

Tražite odmah naše izvanredne ponude

Cijene umjerene — Poslužba tačna — Pakovanje u sanducima — Solidnim trgovcima prodajemo na isplatu uz pritek
„DRINA“ tvornica sapuna i svijeća d. s. o. j. u Šibeniku.

M. Gilg - Sisak

— Tvornica tambura. —

Izradba solidna. — Umjerene cijene. — Na upit šalje se sve upute.

NAVIGAZIONE GENERALE ITALIANA
GENOVA.

GLAVNO ZASTUPSTVO ZA JUGOSLAVIJU
ZAGREB — Petrijska ulica 6.

Najbrže Pruge za Jugoslavenske Iseljenike
sljedeći odlaaci:

za Brazil — Uruguay — Argentina:
S/S „Taormina“ 25. Septembra
S/S „Re Vittorio“ 30. Septembra
S/S „America“ 8. Oktobra
za Srednju Ameriku Equator-Peru-Chile:
S/S „Bologna“ 24. Septembra
(Mjesečna Pruga)
za Australiju
S/S „Palermo“ 15. Oktobra
(Mjesečna Pruga)
za Sjevernu Ameriku
S/S „Dutillo“ 10. Oktobra

Putovanje željeznicom iz Zagreba do
Genove traje 24 sata. — U Genovi nema
karantene. Potanje upute daju pismeno
glavno Zastupstvo u Zagrebu i Podzastup-
stvo:

Beograd, Dubrovnik, Split i Šibenik.

NB. Imena parobroda i dani odlazaka
mijenjati će se.

Producenti i trgovcima vina.

Nove prvovrsne hrastove vin-
ske bačve, takoujer i sa pocin-
čanim obručima. dobava od-
mah sa skladišta uz najjeftinije
cijene

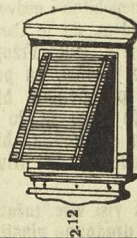
Traže se preprodavači za Hr-
vatsko primorje Dalmaciju i
Otoke ponude slati na:

ZAGREBAČKA TVORNIKA BAČAVA D. D.
ZAGREB. I. Pošt. pratinac 162.

KOVINE

rogove, papke, kosti, diaku, vunu,
vinski kamen, kupuje, VREĆE po
Din. 4.- komad prodaje Din. dr.
za promet sirovina, Zagreb.

Poštovanjem VELKO MOSKOVIĆ.

ROLLOA — — — čeličnih
„Eslingovih“ od drveta — — —
— — — — — žaluzije i od platna

Šalje, svake vrsti robe za umjetna bravara i teretnih liftova.

Silvester Bernold, Novi Sad.

Telefon 234, preko puta Gasfabrike. Osnovana god. 1885.

— Filijala: BEOGRAD, Dositljeva ulica 51. — — —

Papirnica i prodaja novina

JOSIP DELFIN
ŠIBENIK

Trgovina papira, pisaceg i risaceg pribora. — Bogato skladište
školskih predmeta na veliko kao i raznovrsnih razglednica.

CIJENE RAZGLEDNICAMA:

U krasnim bojama: cvjeće, djeca, glave itd.	Din. 45.—
U krasnim bojama: ljubavne	45.—
Cvjeće bogato sortirano u prekrasnim bojama	45.—
Čestitke zlatorezom u bojama dobro sortirano	50.—
Ukuano izradjeno sa umjet. cvjećem i nadpisom	150.—
Sretan Božić i Nova Godina dobro sort. u bojama	45.—
Iz prirode i. vrst. bogato sortirane	60.—

Cijene razumijevaju se za 100 komada. — Robu šaljem uz pou-
zeće ili uz unapred preposlani novac. Pakovanje ne zaračunajem.

Nedvojbeno obilježja

»Pravog« FRANKOVOG: dodatka kavi- i to:
lme »Francck« i »mlinac« naročito se ističu na
svojoi, smeđe-plavo-bijeloj etiketi, za kutlija.
»Pravi« FRANK: s mlincem: nenadkriljiv je u
aromi, tekui i izdašnosti. —

Opletene bocune

(demižone) u svakoj
količini od 3 do 50 li-
tara razašiljem poštom
ili željeznicom uz naj-
jeftinije cijene. Veliki izbor sta-
klene, porculanske i luksuzne robe.
STAKLENE PLOČE svake vrsti,
brušena i nebrušena OGLEDALA.

REX i ULTREFORM boce i lon-
ce za ukuhavanje voća preporuča
Staklana VJ. FRANZ, Zagreb

Jelačićev trg, 7.
Specijalno skladište ljekarskih bočica i
laborat. robe.

(Pohraniti)

2.

(Nastavak slijedi).

Uredovni sati Dra. Nekrvića.

Tako, gospodine nadkonobaru! Jučer ste mi servirali juhu od kurjaka s ve-
likim oćima, a danas mi donasate samo velike kurje oči bez juhe. No, dajte da vidim.
Kurje su Vam oči za konobare neizbježno zlo, kao za Ruhrsko područje Polnare.
Evo, tu imadete dvije krasne prirodne risarije. Jedan divni žulj na tabanima i jedno
veliko kurje oko na nožnom palcu. Ali ne uzrujavajte se toliko zbog toga, dragi
prijatelju. Ovakove se stvari ne odstranjuju nožem. Tu ne treba niti pila, a ni tur-
pija, već ja, dr. Nekrvić. Ja odstranjujem najčvorastije kurje oči i najzastarjelije žu-
ljeve, i to po naučnom principu: Bilj žuljevi s manje ili više bola, oni se liječe samo,
pomoću kukirola. Odmah idite u najbližu veću ljekarnu ili bolju drogeriju, kupite
si kutiju kukirol-melema za kurje oči i postupajte točno po napatku upotrebe. Vi
ćete doskora osjetiti potpuno olakšanje boli, na uštrb svim ostalim sredstvima, koja
boli još povećavaju. Kukirol će Vam toliko pomoći, da će te već u roku od dva do
tri dana ostati bez kurjih oćiju. Vama naročito, kao i Vašim drugovima najtoplije bi
preporučio pravilno upotrebljavanje pranja nogu u kukirolu. Mnogo hodanja u ti-
jesnim cipelama po tvrdom tlu prouzrokuje neravno žestoke i nesnosne žuljeve na
nogama, te rane i druge nožne boli. Kupanje Vam nogu zadržava iste subima, jača
Vam mišiće i žile, te je prava blagodat za svakoga, tko mnogo hoda i stoji. Nabavite
si još danas brošuru „Ispravna njega nogu“. Pošiljka slijedi besplatno i prosto od
poštarine putem tvrtke

HUGO BULLY, BEOGRAD (JUGOSLAVIJA) JAKŠIĆEVA 11.

Pravi, čitavim svijetom proslavljeni, milijon i milijon puta prokušani Kukirol-proiz-
vodi, dobivaju se u svim većim ljekarnama i u svim boljim drogerijama uz cijenu
od Dinara 18— po jednoj kutiji Kukirol-melema za kurje oči i uz cijenu od Dinara
1250 po jednom zamotu Kukirol-kupke za noge. U mnogim će se trgovinama proda-
vati uz jeftinije cijene patvorine naših pravih Kukirol-proizvoda. Vraćajte dotične
proizvode natrag, jer je to u Vašem interesu i pazite na to, da Vam ne dolaze u ruke
bezvrijedni preparati, koji nose natpise kao „isto tako dobro“. Od Kukirola nema
boljih. Samo su oni pravi, koji nose natpise kao „Pijetlova glava s nogom“.

Naš Vam znanstveni odio, koji stoji pod vodstvom starog i iskusnog liječnika
šalje besplatno na zahtjev, uz pripisanje poštarine za odgovor savjete i obavijesti
na sva pitanja, koja se odnose na njegu i bolesti nogu.

KUKIROL-FABRIK, GROSS-SALZE BEI MAGDEBURG (DEUTSCHLAND).